

آموزش و پرورش تطبیقی

دکتر محمد حسنی

بهاره عزیزی نژاد

حسنى، محمد.

آموزش و پرورش تطبيقى تاليف دكتور محمد حسنى. اروميه : دانشگاه : ۱۳۸۹.

ص ۲۳۰ : نمودار . جدول . - (دانشگاه اروميه : سري ۹۶)

شابک:

۹۷۸-۹۶۴-۶۵۴۴ ۹۳ ۲

Comparative education

عنوان به انگليسى :

۱. آموزش تطبيقى. الف. عنوان. ب. فروست

۱۳۹۰/۸ الف ج/۱۶

عنوان: آموزش و پرورش تطبيقى

تاليف: دكتور محمد حسنى

مؤلف همكار: بهاره عزيزى نژاد

ويراستار علمى: دكتور تقى على اشرف جودت

ويراستار ادبى: دكتور كرمعلى قديميارى

ناشر : انتشارات دانشگاه اروميه

چاپ: اول

سال نشر: ۱۳۹۰

شمارگان: ۱۰۰۰

قيمت پشت جلد : ۴۳۰۰۰ ريال

شابک: ۹۷۸ ۹۶۴ ۶۵۴۴ ۹۳۰۲

تلفن تماس : افای پاشازاده ۰۴۴۱۲۷۷۹۹۳۰

پیشگفتار

آموزش و پرورش تطبیقی، یکی از گرایش های رشته علوم تربیتی است که موضوع آن، تجزیه، تحلیل و شناخت شباهت ها و تفاوت های موجود بین پدیده ها، نهادها و نظام های آموزشی است. این شناخت و تفسیر، باید در متن اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و اقتصادی جوامع و رویدادهای تربیتی انجام گیرد. بررسی تاریخ تحول نظام های آموزشی جهان نشان می دهد که اغلب کشورهای پیشرو از مطالعات و پژوهش های تطبیقی در زمینه آموزش و پرورش بهره گرفته اند و آن را شرط لازم برای طراحی نظام های آموزش نوین خویش می دانند و بر لزوم و ضرورت این گونه بررسی ها قبل از اقدام به هرگونه اصلاحات آموزشی جامع برای رفع نیازمندی های رو به رشد اقتصادی، فرهنگی و فنی خویش تاکید می ورزند. گنجاندن درس آموزش و پرورش تطبیقی در برنامه درسی دانشجویان رشته های علوم تربیتی، مدیریت و برنامه ریزی آموزشی و علوم اجتماعی در کشور ما حدود ۳۰ سال سابقه دارد لیکن تاکنون به دلایل گوناگون از جمله ضعف آگاهی و اطلاع دقیق از هدف ها و کاربرد واقعی بررسی های تطبیقی آموزش و پرورش یا دسترسی نداشتن به مطالعات نوین تطبیقی که پژوهندگان معاصر به عمل آورده اند، این رشته علمی، جایگاه خود را به عنوان ابزار لازم برای توسعه و اصلاحات بنیادین آموزشی به دست نیاورده است.

بدیهی است به موازات توسعه نهاد آموزش و پرورش باید به مطالعات تطبیقی آموزش و پرورش پرداخت زیرا این گونه مطالعات زمینه را برای انتقال تجارب سایر نظام های آموزشی و رفع مشکلات نظام آموزش و پرورش فراهم می کند و اداره کنندگان چنین نظام هایی را در کشف و تحلیل مسائل تربیتی یاری می دهد. به دیگر سخن، آگاهی از تغییرات و اصلاحاتی که در نظام های تربیتی کشورهای

دیگر رخ داده است و مشکلاتی که آنان در اصلاح و توسعه آموزش و پرورش خویش داشته اند و آشنایی با روش ها و تدابیری که برای حل این مشکلات به کار برده اند، ما را در شناسایی مسائل آموزشی و اتخاذ تدابیر شایسته برای حل و فصل رضایت بخش آنها، بخصوص زمانی که در اندیشه بنیاد نهادن نظام نوین آموزشی هستیم، یاری می تواند دهد. همچنین این امر می تواند این امکان را فراهم کند که به اصلاحات آموزشی نگاهی عمیق داشته باشیم و در مقام قانون گذار، برنامه ریز و مجری طرح های آموزشی و اداره کنندگان کانون های تعلیم و تربیت، با گامهای استوار و سجده حرکت خویش را در تأمین خیر و صلاح عمومی آغاز کنیم و همان تجارب را که دیگران با صرف زمان و سرمایه گذاری وسیع به دست آورده اند، به سبب عدم اطلاع، دوباره تکرار نکنیم. اصولاً در زندگی روزمره بدون تطبیق و مقایسه نمی توان تصمیمی اتخاذ کرد و روشی برای حل و فصل رضایت بخش کارها انتخاب نمود. این مقایسه یا تطبیق در حیطه آموزش و پرورش بین رویدادهای آموزشی داخل یک نظام آموزش و پرورش می تواند صورت گیرد یا در سطح وسیع تری ویژگی های گوناگون یک نظام تربیتی با نظام های تربیتی کشورهای دیگر مقایسه شود بدین ترتیب آموزش و پرورش تطبیقی ترجمه اصطلاح Comparative education است و به دانشی اطلاق می شود که موضوع آن شناسایی، تحکیم و مقایسه شباهت ها و تفاوت های بنیادهای تربیتی داخل یک نظام آموزشی یا بین نظام آموزش و پرورش کشورهای مختلف جهان با توجه به عوامل اجتماعی، مذهبی، اقتصادی، سیاسی موثر در تشکیل و پیدایش آنهاست.

از نظر "ورتون مالدینسون" آموزش و پرورش تطبیقی، بررسی و تحلیل منظم و سیستماتیک سایر فرهنگ‌ها و نظام‌های آموزشی منتج از آنهاست تا ضمن کشف شباهتها و تفاوتها، معلوم شود که برای مسائل و مشکلات یکسان، راه‌حل‌های متفاوتی ارائه می‌شود.

لوتان کری (Lê Thane Khôi) آموزش و پرورش تطبیقی را دانشی می‌داند که در ارتباط با زمینه‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جوامع مختلف در جستجوی تحلیل و تفسیر شباهت‌ها و تفاوت‌هایی است که میان رویدادهای آموزش و پرورش این جوامع وجود دارد. با توجه به تعاریف فوق آموزش و پرورش تطبیقی را می‌توان روش تحقیقی تلقی کرد که از طریق مقایسه (تجزیه و تحلیل شباهت‌ها و تفاوت‌ها) دو یا چند نظام تربیتی، هدف رسیدن به شناخت تازه‌ای در زمینه نظری و عملی را دنبال می‌کند و این مقایسه را از طریق بررسی سازمان، تشکیلات و ساختار آموزش و پرورش، مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی، فلسفه و هدف‌های تربیتی، برنامه‌ها، روش‌ها و محتوای کتاب‌ها و نحوه ارزشیابی آن نظام‌ها تحقق می‌بخشد. ایساک کندل (Issac Kandel) که به پدر دانش تعلیم و تربیت تطبیقی موسوم است، ارزش عمده پژوهش‌های تطبیقی در زمینه تعلیم و تربیت را در تجزیه و تحلیل علل به وجود آورنده مسائل و معضلات تعلیم و تربیت و مقایسه تفاوت‌های موجود بین نظام‌های آموزش و پرورش ممالک مورد مطالعه با ذکر دلایل مبتنی بر وجود این تفاوت و بالاخره نشان دادن شیوه‌های متفاوت برخورد و طرق حل مشکلات در جوامع مورد مطالعه، می‌داند. بنابر مطالب ذکر شده و استناد به نظریات اندیشمندان در این زمینه، کتاب حاضر جهت نیل به

اهداف مذکور، به بررسی نظام های آموزش و پرورش پرداخته و در گروه آموزشی علوم تربیتی دانشگاه ارومیه با تصویب رسیده و برای تدریس درس آموزش و پرورش تطبیقی در مقطع کارشناسی دانشگاهها و موسسات آموزش عالی کشور در نظر گرفته شده است. با توجه به کمبود منابع در این خصوص، در تهیه کتاب حاضر از منابع خارجی، زیاد استفاده شده و بخشی از آن با کمک گرفتن از کتابهای موجود تهیه شده است. واضح و مبرهن است که جمع آوری مطالب با گستردگی فراوان در حجم محدود و متناسب با اهداف آموزشی مقطع کارشناسی، کاری است بس دشوار. این مجموعه نیز به توجه به محدودیت هایی که بر سر راه تهیه آن بود مطمئناً خالی از نقایص نخواهد بود. امید است که مورد توجه علاقه مندان و دانشجویان عزیز قرار بگیرد و جواندگان، با تأمل، نقایص آن را تذکر داده، با پیشنهادات اصلاحی خود در هر حدییر با اثر کردن آن، ما را یاری رسانند. در پایان لازم است از تمامی کسانی که در تهیه این مجموعه، نکارندگان را یاری رسانده اند، نهایت قدردانی و سپاس را به نمل آوریم.

با آرزوی توفیق الهی

دکتر محمد حسینی

بهاره عزیزی نژاد

فهرست مطالب

موضوع

صفحه

بخش اول: کلیات آموزش و پرورش تطبیقی و اهداف آن.....	۱
فصل اول: آموزش و پرورش تطبیقی به عنوان یک علم.....	۲
- تعریف آموزش و پرورش تطبیقی.....	۵
- مسائل و موضوعات مورد بررسی در قلمرو آموزش و پرورش تطبیقی.....	۸
الف) مسائل و موضوعات مربوط به ویژگیهای یک یا چند نظام آموزشی.....	۹
ب) مسائل و موضوعات مربوط به اقتصاد آموزش و پرورش (ارتباط آموزش و پرورش و توسعه اقتصادی).....	۱۰
پ) مسائل و موضوعات مربوط به آموزش و پرورش و جامعه.....	۱۱
ت) مسائل و موضوعات مربوط به ارتباط بین فلسفه و آموزش و پرورش.....	۱۲
ث) مسائل مربوط به سیاست و حکومت در ارتباط با آموزش و پرورش.....	۱۳
ج) موضوعات مربوط به شناخت و نظام های آموزشی کشورهای مختلف جهان.....	۱۴
- اهداف آموزش و پرورش تطبیقی.....	۱۵
فصل دوم: اصول عمومی آموزش و پرورش تطبیقی.....	۲۰
۱- اصل برداشت سیستمی و نظام گرا در کار بررسی مطالعات تطبیقی.....	۲۱
۲- اصل به کارگیری اصطلاحات استاندارد شده و قابل قیاس در بررسی های تطبیقی.....	۲۲
۳- اصل گزینش دقیق اطلاعات و ارقام.....	۲۳
۴- اصل واقع بینی، غنیت گرایی و اجتناب از تعصب و اعمال حب و بغض شخصی.....	۲۴
نسبت به تحلیل پدیده های تربیتی.....	۲۵
۵- اصل توجه به ابعاد گوناگون پدیده های تربیتی.....	۲۶

۶- اصل انتخاب واحدهای محدودتر و انتخاب اصلح متغیرها در مطالعات تطبیقی آموزش و پرورش ۲۶

فصل سوم: سیر تکامل آموزش و پرورش تطبیقی ۲۷

دوره اول: نقل مشاهدات و شرح حاضرات سیاحان و جهانگردان ۳۰

دوره دوم: اقتباس الگو قراردادن جنبه های آموزش و پرورش کشوری به وسیله کشورهای دیگر ۳۳

دوره سوم: دوره همکاریهای فرهنگی بین کشورهای جهان برای رسیدن به سعادت جامعه ۳۷

دوره چهارم: توجه به نظام آموزش و پرورش به عنوان نهاد اجتماعی که نمی تواند بدون نمود فرهنگی - سیاسی - اقتصادی جامعه فعالیت نماید ۳۹

دوره پنجم: دوره استفاده از روشهای علمی معمول در علوم اجتماعی برای آموزش و پرورش تطبیقی ۴۲

فصل چهارم: تعریف واژه ها و اصطلاحات ۴۶

سیستم و فرایستم و تأثیر آن در سوزش و پرورش ۴۶

نظام آموزشی به عنوان یک سیستم اجتماعی ۴۸

خصوصیات نظام های متمرکز و غیرمتمرکز آموزشی ۵۱

آموزش و پرورش و توسعه ۵۴

نقش آموزش و پرورش در رشد و توسعه اقتصادی ۵۶

آموزش پیش دبستانی ۵۸

آموزش ابتدایی ۵۹

دوره راهنمایی تحصیلی ۶۰

آموزش متوسطه ۶۱

آموزش عالی ۶۲

آموزش بزرگسالان ۶۴

آموزش از راه دور.....	۶۵
مدرسه خودگردان.....	۶۷
هزینه های آموزش و پرورش (هزینه های صریح تولید آموزش).....	۶۸
مفهوم توسعه انسانی.....	۶۹
بخش دوم: بررسی نظام آموزشی کشورها.....	۷۱
فصل اول: نظام آموزشی ژاپن.....	۷۲
جغرافیای طبیعی - اقتصادی.....	۷۲
سابقه تاریخی.....	۷۳
ساختار نظام اداری آموزش و پرورش.....	۷۶
اصول بنیادی آموزش و پرورش در ژاپن.....	۷۶
سیستم آموزش و پرورش در ژاپن.....	۷۸
مدارس کشور ژاپن.....	۸۰
آموزش پیش دبستانی.....	۸۱
مدارس ابتدایی و راهنمایی.....	۸۳
مدارس متوسطه.....	۸۴
مدارس کودکان استثنایی.....	۸۵
آموزش عالی.....	۸۶
مؤسسات آموزش عالی.....	۹۲
سیستم ارزشیابی.....	۹۵
کتابهای درسی مدارس ابتدایی و متوسطه.....	۹۶
آموزش ضمن خدمت.....	۹۸
معلمان.....	۱۰۰

فصل دوم: نظام آموزشی فرانسه	۱۰۳
جغرافیای طبیعی و جمعیت	۱۰۳
سابقه سیاسی و تاریخی	۱۰۴
آموزش رایگان و اجباری	۱۰۵
توصیف سیستم آموزش و پرورش	۱۰۶
جمعیت تحت آموزش و زبان آموزش	۱۰۷
کنترل ادارات و میزان آموزش عالی غیر دانشگاهی بخش دولتی / عمومی	۱۰۷
آموزش پیش دبستانی	۱۰۸
آموزش ابتدایی و دوره راهنمایی تحصیلی	۱۰۹
آموزش دبیرستانی و سطح پیش از متوسطه	۱۱۲
آموزش عالی	۱۱۶
تربیت معلم	۱۱۸
آموزش ضمن خدمت	۱۲۱
فصل سوم: نظام آموزشی استرالیا	۱۲۲
جغرافیای طبیعی	۱۲۲
سابقه تاریخی و سیاسی	۱۲۳
شاخص های اقتصادی و اجتماعی استرالیا	۱۲۴
آموزش و پرورش در استرالیا	۱۲۴
آموزش و پرورش در استرالیا از دهه ۱۹۵۰ تا اوایل دهه ۱۹۸۰	۱۲۵
سیستم آموزشی استرالیا	۱۲۷
آموزش مدرسه	۱۳۱
ارزیابی آموزش مدرسه	۱۳۲
آموزش فنی و حرفه ای و کارآموزی	۱۳۵
انواع مؤسسات	۱۳۶

آموزش عالی.....	۱۳۷
تربیت معلم.....	۱۴۰

فصل چهارم: سیستم آموزشی کشور انگلستان.....	۱۴۳
جغرافیای طبیعی و جمعیت.....	۱۴۳
سابقه سیاسی و تاریخی.....	۱۴۴
سیاست های آموزشی.....	۱۴۶
ساختار آموزشی.....	۱۴۷
آموزش ابتدایی.....	۱۴۸
آموزش متوسطه.....	۱۴۸
ارزشیابی تحصیلی و آموزشی.....	۱۵۲
آموزش عالی.....	۱۵۴
تربیت معلم.....	۱۵۹
آموزش بزرگسالان.....	۱۶۰
دوره های آموزش تکمیلی.....	۱۶۱

فصل پنجم: سیستم آموزشی کشور آلمان.....	۱۶۴
جغرافیای طبیعی و جمعیت.....	۱۶۴
سابقه سیاسی و تاریخی.....	۱۶۵
آموزش ابتدایی.....	۱۶۷
آموزش متوسطه.....	۱۷۰
آموزش عالی.....	۱۷۳
آموزش فنی و حرفه ای.....	۱۷۷
آموزش بزرگسالان.....	۱۷۸

فصل ششم: سیستم آموزشی کشور آمریکا.....	۱۸۱
جغرافیای طبیعی و جمعیت.....	۱۸۱
سابقه سیاسی و تاریخی.....	۱۸۲
ساختار آموزشی.....	۱۸۵
آموزش پایه.....	۱۸۵
آموزش متوسطه.....	۱۸۶
مدارس متوسطه آموزش فنی.....	۱۸۸
مدارس متوسطه تربیت حرفه ای.....	۱۸۹
آموزش عالی.....	۱۹۰
آموزش معلمان.....	۱۹۳
آموزش ضمن خدمت.....	۱۹۳
آموزش بزرگسالان.....	۱۹۴
فصل هفتم: سیستم آموزشی کشور سوئد.....	۱۹۶
جغرافیای طبیعی و جمعیت.....	۱۹۶
سابقه سیاسی و تاریخی.....	۱۹۸
آموزش ابتدایی.....	۱۹۸
آموزش متوسطه.....	۱۹۹
آموزش تکمیلی متوسطه.....	۲۰۳
مراکز آموزش متوسطه مردمی.....	۲۰۵
برنامه های شخصی.....	۲۰۵
ارزشیابی تحصیلی.....	۲۰۶
گواهینامه های آموزشی.....	۲۰۷
روابط آموزشی - استخدامی.....	۲۰۷

۲۰۸.....	پذیرش تحصیلی.....
۲۰۹.....	ساختار آموزش عالی.....
۲۱۲.....	آموزش بزرگسالان.....
۲۱۴.....	آموزش استثنایی.....
۲۱۴.....	آموزش معلمان.....
۲۱۵.....	آموزش ضمن خدمت.....
۲۱۶.....	آموزش غیر رسمی (آموزش از راه دور).....
۲۱۷.....	خلاصه و نتیجه گیری.....
۲۲۰.....	منابع و مأخذ.....